

Sorağı əsrlərə yetəcək soyqırımı

Quba Soyqırımı Memorial Kompleksi 31 Marta hazırlaşır

Neçə illər öncə Quba şəhərində stadion kimi istifadə olunan ərazidə aparılan tikinti işləri zamanı kütləvi məzarlıq aşkar edilmişdir.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun əməkdaşları tərəfindən ərazidə 2007-ci il aprel ayının 8-dən 11-dək tədqiqat işləri aparılmış və məzarlıq 1918-ci ildə erməni quldur dəstələrinin Azərbaycan ərazisində törətdikləri soyqırımlarının əyani sübutu kimi qiymətləndirilmişdir.

Bu tarixi faktların dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycan xalqının gələcək nəsillərinin milli yaddaşının qorunması və soyqırımı qurbanlarının xatirəsinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə Prezident İlham Əliyevin 30 dekabr 2009-cu il tarixli sərəncamına əsasən, Quba şəhərində Soyqırımı Memorial Kompleksinin yaradılması işlərinə başlanılmışdır. Kompleksin inşası Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə həyata keçirilmiş və o, 2013-cü il sentyabrın 18-də istifadəyə verilmişdir. Açılış mərasimində Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva iştirak etmişlər.

Nazirlər Kabinetinin 29 iyul 2015-ci il tarixli sərəncamı ilə Soyqırımı Memorial Kompleksi Mədəniyyət Nazirliyinin tabeliyinə verildikdən sonra "Qoruq" statusu ilə fəaliyyətini davam etdirir. Hazırda Soyqırımı Memorial Kompleksi ölkəmizdə erməni vandalizminin təsirlərini özündə cəmləşdirən yeganə ideoloji mərkəz kimi tanınır. Mərkəzin əsas missiyası erməni vəhşiliklərinin reallığını olduğu kimi bəyan etmək və Azərbaycanla

bağlı həqiqətləri həm yerli, həm də beynəlxalq aləmdə göstərməkdir.

Hər il 31 Mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü Quba şəhərindəki bu kompleksdə geniş formatda qeyd olunur. On minlərlə vətəndaş kompleksə axın edir və həm "Xatirə abidəsi"ni, həm də burada yerləşən muzeyi ziyarət edirlər. Təkcə 2024-cü il ərzində Soyqırımı Memorial Kompleksi tərəfindən 60 yerli və 15 beynəlxalq tədbir, 3 ustad dərsi, 7 elmi konfrans, 4 seminar, 2 interaktiv proqram təşkil olunmuşdur. Keçən il, eləcə də Birinci Qarabağ müharibəsi və ondan sonrakı dövrlərdə işğal altında olmuş Azərbaycan ərazilərindəki tarixi, mədəniyyət və dini abidələrimizlə bağlı "Mədəni irsimiz dünən və bu gün" adlı layihə həyata keçirilmişdir. Layihə çərçivəsində bərpaolunan abidələrin məlumat və şəkillərini özündə əks etdirən sərgilər il boyu fəaliyyət göstərmiş və müxtəlif qurumlarda, o cümlədən ümumtəhsil müəssisələrində nümayiş olunmuşdur. Ümumilikdə 21 sərgini minlərlə insan ziyarət etmişdir.

Ötən il həmçinin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində Soyqırımı Memorial Kompleksinin təşəbbüsü ilə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən "yasilgele-

cek.az" saytında soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə ehtiram əlaməti olaraq bölmə yaradılmış, "yaşıl dünya"ya töhfə vermək üçün onlayn ağacəkmə kampaniyası təşkil edilmiş və aksiya çərçivəsində 880 ağac əkilmişdir. Kampaniya ilə əlaqədar olaraq Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən kompleksə təşəkkür məktubu göndərilmişdir. Bundan savayı Soyqırımı Memorial Kompleksinin Çıraqqala-Şabran Dövlət Tarix-Mədəniyyət Qoruğu ilə əməkdaşlıq əlaqələri yaradılmış və bu əməkdaşlıq çərçivəsində kompleksin muzeyində keçirilən avqust-sentyabr aylarında "Qədim Şabranın yaşayış mədəniyyəti" adlı sərgi təşkil olunmuşdur. Sərgini 3,4 min nəfər ziyarət etmişdir. Yeri gəlmişkən, onu da qeyd edək ki, keçən il kompleksin ümumilikdə 39,7 min nəfər ziyarətçisi olmuşdur. Onların 4 min 600 nəfərdən çoxu xarici ziyarətçilərdir. Fəaliyyət göstərdiyi illər ərzində isə Soyqırımı Memorial Kompleksini 200 mindən çox xarici turistlər olmaqla 1 milyondan çox insan ziyarət etmişdir.

Bu il erməni daşnaklarının azərbaycanlılara qarşı törətdikləri soyqırımlarının 107-ci ildönümüdür. Martın 31-də qeyd olunan həmin tarixlə əlaqədar Soyqırımı Memorial Kompleksində müxtəlif layi-

hələr həyata keçirilir. Bu sırada müxtəlif dövlət qurumları ilə genişmiqyaslı tədbirlər, respublikanın bir çox təhsil müəssisələrində sərgilərin nümayişi nəzərdə tutulur. Eləcə də Şamaxı rayonunda soyqırımlarının baş verdiyi əraziləri özündə əks etdirəcək xəritə-kitabça hazırlanır. Bundan əlavə, 31 Mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günündə Kompleksə kütləvi ziyarət təşkil olunaçaq. Ziyarət zamanı həmişə olduğu kimi, yerli və xarici vətəndaşlara Azərbaycan, rus, ingilis, ərəb və fars dillərində peşəkar bələdçilər tərəfindən 1918-ci ildə baş vermiş azərbaycanlıların soyqırımı haqqında ətraflı məlumat veriləcək. Bundan əlavə, ziyarətçilərin daha geniş məlumat alması üçün kompleksin zəngin kitabxanasından istifadə imkanı yaradılacaq. Həmçinin kompleks tərəfindən nəşr edilmiş buklet, Quba rayonunda soyqırımlarının baş verdiyi ərazilərin xəritəsini və məlumatlarını özündə əks etdirən 2 dildə nəşr edilmiş kitabça təqdim olunacaq.

Hazırda kompleksdə ilk dəfə keçiriləcək "Gənc Etnoqrafların I Forumu"na hazırlıq işləri gedir. Forumda incəsənət nümayəndələrinin yerli icmaların mədəni və mənəvi irsinə həsr olunmuş yaradıcılıq nümunələri nümayiş olunacaq.

Akif ƏLİYEV,
"Azərbaycan"